

Elżbieta Matyaszevska, historyk sztuki, doktor nauk humanistycznych. W latach 1985-1990 członkini ogólnopolskiego zespołu badawczego przy Instytucie Sztuki PAN w Warszawie, prowadzącego badania nad polskim życiem artystycznym drugiej połowy XIX wieku, w ramach programu węzłowego *Polska kultura narodowa, jej percepcje i tendencje*. W 1991-1993 sekretarz naukowy zespołu przy Instytucie Sztuki PAN, przygotowującego katalog dzieł malarskich Jana Matejki w związku z rocznicami 150-lecia urodzin i 100-lecia śmierci artysty - dwutomowa publikacja, do której napisała też kilkadziesiąt haseł katalogowych, została wydana w 1993 roku pod tytułem *Matejko. Obrazy olejne. Katalog*. W latach 1992-2001 współpracowała z redakcjami lubelskich i warszawskich periodyków (m.in. „Przegląd Akademicki”, „Dziennik Wschodni”, „Akcent”, „Wnętrze Twojego Domu”, „Dobre Wnętrze”, „Zabytki-Heritage”), publikując relacje z wystaw sztuki dawnej i współczesnej, a także cykliczne teksty z zakresu historii ubioru, mody i rzemiosła artystycznego.

Elżbieta Matyaszevska od lat utrzymuje aktywny kontakt z Instytutem Historii Sztuki KUL, uczestnicząc w organizowanych sesjach naukowych oraz działalności kulturalno-naukowej na rzecz

miasta Lublin. W roku 2008 koordynowała prace mające na celu zorganizowanie przy Instytucie Historii Sztuki KUL zajęć z historii sztuki dla członków Uniwersytetu Trzeciego Wieku, z którym współpracuje jako wykładowca. Wykłada również dla członków UTW w Tomaszowie Lubelskim i Świdniku. Od roku 2011 prowadzi współpracę z Filharmonią Lubelską w ramach Akademii Muzyki i Plastyki (oferta skierowana do szkół ponadpodstawowych Lublina i regionu), przygotowując prezentacje z zakresu sztuk plastycznych, wpisujące się w określone tematy muzyczne. Ponadto, w ramach działalności dydaktycznej, prowadziła zajęcia obejmujące najważniejsze zjawiska z dziejów sztuki nowoczesnej i najnowszej, zarówno polskiej, jak i powszechnej w Wyższej Szkole Humanistyczno-Przyrodniczej w Sandomierzu, wykłady o sztukach pięknych dla członków Uniwersytetu Otwartego KUL, a także zajęcia specjalizacyjne na Studiach Podyplomowych przy Instytucie Historii Sztuki KUL. W ostatnich latach pracowała w Instytucie Leksykografii KUL na stanowisku adiunkta, prowadząc dział sztuki religijnej i redagując hasła z tego zakresu tematycznego do *Encyklopedii Katolickiej*. Należy do Stowarzyszenia Historyków Sztuki.

Elżbieta Matyaszevska jest autorką książki *„Wierzę w cuda nie od dziś”*. *Religia w życiu i twórczości Jana Matejki* (Lublin 2007) oraz kilkunastu publikacji naukowych i popularnonaukowych w zakresie ikonografii chrześcijańskiej i malarstwa polskiego, a także wielu haseł z dziedziny historii sztuki zamieszczonych w *Encyklopedii Katolickiej*.

Spotkanie z historykiem sztuki **dr Elżbietą Matyaszevską**

Czy artysta może być kobietą?
Dama w staromodnym kapeluszu,
czyli malarski żywot
OLGI BOZNAŃSKIEJ

Dama w staromodnym kapeluszu, czyli malarcki żywot OLGI BOZNAŃSKIEJ

„Kto w latach dwudziestych bywał w Paryżu, na Montparnassie musiał spotykać starszą, dziwacznie ubraną kobietę. Szła ulicą w staromodnym kapeluszu, z którego opadały w dół postrzępione strusie pióra, we wciętym zakiecziku, jakich nie noszono już od lat, zamiatająca uliczny kurz poszarpanym trenem. Zнали ją tu wszyscy – była to sławna na przelomie stuleci pani Olga Boznańska, rodem z Krakowa, od lat mieszkająca w Paryżu [...]”. Taki portret jednej z największych polskich malarzek przekazała potomnym inna polska artystka – malarka i scenografka Irena Lorentowicz. Nie wiadomo, czy miała okazję, podczas swego pobytu w Paryżu pod koniec lat trzydziestych, osobiście spotkać się z Olgą Boznańską, ale z pewnością zapoznała się wówczas z licznymi opowieściami o niej i jej dziwactwach, krążącymi wśród paryskiej bohemy. A było ich немало. Szeptano o wielkiej pracowni „dziwnej Polki”, w której pośród kufków, pudeł i gałganek ukrywały się piękne portrety jaśniejące perłowym światłem, ukazujące eteryczne oblicza dziewczynek o smutnych oczach, czy też zadumanych dżentelmenów w ciemnych surdutach. Przywoływano opowieści tych, którzy widzieli jak artystka, w owej zagraconej pracowni, karmiła makaronem oswojone myszki i nie pozwalała otwierać okien, gdyż przeciągi szkodziły kanarkom. Jednakowoż, mimo całej tej plotkarskiej aury jaka towarzyszyła wspomnieniom o Oldze Boznańskiej, nigdy nie kwestionowano jej wkładu w rozwój nowoczesnej sztuki oraz jej niezaprzeczalnie wysokiej pozycji w dziejach malarstwa europejskiego przełomu XIX i XX wieku.

Olga Boznańska urodziła się 15 kwietnia 1865 roku w Krakowie, w rodzinie inteligentnej, o szlacheckich korzeniach. Jej ojciec – Adam Nowina-Boznański był inżynierem, a matka - Eugenia Mondan, Francuzka z urodzenia - była nauczycielką, w tym także rysunków. I to ona właśnie jako pierwsza dostrzegła nieprzeciętny talent pierwotnej córki (Olga miała jeszcze młodszą

siostkę Izabellę) i postanowiła, przy męzowskiej akceptacji, konsekwentnie go rozwijać. Jako że w tamtych czasach kobiety nie były przyjmowane do publicznych uczelni, młodzica Olga pierwsze profesjonalne lekcje malarstwa pobierała w prywatnych pracowniach Kazimierza Pochwalckiego i Józefa Siedleckiego, a następnie, w latach 1884-1886, w tzw. Baraneum, czyli na Wyższych Kursach dla Kobiet im. Adriana Baranieckiego, założonych w Krakowie w roku 1868. Wówczas jej bezpośrednimi nauczycielami byli Hipolit Lipiński i Antoni Piotrowski. Ponadto w tym okresie młoda adeptka sztuki wyjeżdżała z rodzicami na Światowe Wystawy Sztuki do Paryża i Wiednia. Od 1886 roku Olga Boznańska kontynuowała studia artystyczne w Monachium, dość szybko zyskując opinię malarki o bardzo dużym potencjale twórczym. O tym okresie pracy artystycznej w Monachium, pośród znanych, polskich i obcych artystów, Boznańska tak mówiła: „Żyłam w ciągłej ekstazie, bo otaczała mnie atmosfera podniosła zapachu. Widok pracujących kolegów i wielkie dzieła sztuki w muzeum podniecały moją ambicję artystyczną. [...] Jednego dnia odwiedził mnie Józef Brandt, a przeglądając moje prace, orzekł, iż nie potrzebuję więcej profesora. Według niego zdawałam sobie dostatecznie sprawę z warunków twórczych”. Utwierdzona w tym, że czas akademickiej, żmudnej nauki może uznać za zakończony, Boznańska opuściła Monachium i wyruszyła do Paryża, by tam rozpocząć nowy, całkowicie już samodzielny rozdział swego artystycznego życia, udowadniając dziełkami obrazów, że opinia Brandta o jej twórczej dojrzałości była jak najbardziej uzasadniona.

Bibliografia:

Helena Blum, *Olga Boznańska*, Warszawa 1974
Alicja Okońska, *Malarki polskie*, Warszawa 1976
Artystki polskie. Katalog wystawy, Warszawa 1991
Joanna Sosnowska, *Poza kanonem. Sztuka polskich artystek 1880-1939*, Warszawa 2003
Artystki polskie. Praca zbiorowa, Warszawa 2011
Olga Boznańska (1865-1940), Katalog wystawy, Kraków 2014

Spotkanie z historykiem sztuki dr Elżbietą Matyaszewską

Czy artysta może być kobietą?

Dama w staromodnym kapeluszu, czyli malarcki żywot OLGI BOZNAŃSKIEJ

Spotkanie odbędzie się
w czwartek 2 marca 2017 r. o godz. 18.00
w sali widowiskowej Domu Kultury LSM
w Lublinie, ul. K. Wallenroda 4a, tel. 81 743 48 29
www.domkulturyism.pl
Wstęp wolny